

Od redakcji

Straty dóbr kultury poniesione w wyniku kradzieży w roku 1998

W roku 1998 stwierdzono 923 przestępstwa, w wyniku których utracone zostały: dzieła sztuki, wyroby rzemiosła artystycznego o wartości zabytkowej, numizmaty, zbiory filatelistyczne, przedmioty kultu religijnego. Z tego 294 razy okradano mieszkania prywatne, 132 razy obiekty sakralne i urzędy kościelne, 27 razy muzea i galerie oraz 74 razy cmentarze. Podstawowe kategorie przestępstw to kradzieże i kradzieże z włamaniem (90% przypadków stwierdzonych w tej grupie przestępstw). Największe zagrożenie odnotowano w województwach: katowickim, gdzie stwierdzono 88 tego rodzaju przestępstw, warszawskim – 80 i krakowskim – 60. Do grupy województw o dużym stopniu zagrożenia zaliczyć trzeba także gdańskie (40 kradzieży), wrocławskie (37), kieleckie (35), wałbrzyskie i poznańskie (po 32) oraz opolskie (31), łódzkie (29), jeleniogórskie (27), bielskie (25), bydgoskie (24), częstochowskie (23), nowosądeckie (21) i lubelskie (20).

Najbardziej zagrożone były mieszkania prywatne i obiekty sakralne. Dla tych ostatnich stopień zagrożenia utrzymuje się od początku lat dziewięćdziesiątych na poziomie nie schodzącym poniżej 1000 przestępstw rocznie. W minionym roku statystyki policyjne odnotowały już 1488 przestępstw dotyczących obiektów sakralnych. Oczywiście nie wszystkie z nich to kradzieże cennych dóbr kultury. W tej liczbie mieszczą się wszystkie zgłoszone włamania, a więc obejmują również skradzione wyposażenie, mikrofony, wzmacniacze, zawartość puszek i skarbonek z dowolnymi ofiarami itp. Fakt, że kradzieże cennych przedmiotów stanowią tylko część ogólnej liczby tego typu przestępstw, nie jest specjalnie pociesający. Jedni bowiem zadowolą się kradzieżą skarbondki, a drudzy, z tego samego obiektu, skradną średnio-wieczne rzeźby. Oznacza to, że poziom zabezpieczenia przed włamaniem w tej

grupie obiektów jest wciąż niezadowalający. Przedmiotem kradzieży z obiektów sakralnych były głównie obrazy (91 szt.), rzeźby (70 szt.), naczynia liturgiczne (w tym 37 kielichów i 12 monstrancji). Zainteresowaniem złodziei cieszyły się także lichtarze (51 szt.) i starodruki (szczęśliwie odzyskane przez policję w liczbie 36). Spadło „zainteresowanie” ikonami – w 1998 r. skradziono ich 10, podczas gdy w roku poprzednim (1997) liczba ta wynosiła aż 60. Średnia wykrywalność kradzieży i włamań z kradzieżą dzieł sztuki – dla obiektów sakralnych – wyniosła w minionym roku 39%.

Najbardziej narażone na straty dóbr kultury okazały się w minionym roku mieszkania prywatne. To właśnie z mieszkań i domów prywatnych skradziono w 1998 roku 197 obrazów, 37 ikon, 14 rzeźb, 4 świeczniki, 16 zegarów, 11 przedmiotów porcelanowych, 15 sztuk zabytkowej broni, 4500 numizmatów.

Stosunkowo najmniejsze straty, jeśli chodzi o interesującą nas grupę przedmiotów, poniosły muzea i galerie. Skradziono: 2 obrazy, 3 rzeźby, 6 sztuk zabytkowej broni, 2 starodruki, pojedyncze egzemplarze mebli, zegarów, porcelany itp.

W sumie, według statystyki policyjnej, łupem przestępców padło 290 obrazów, 47 ikon, 87 rzeźb, 55 świeczników, 17 zegarów, ok. 40 starodruków, 37 kielichów, 12 monstrancji, 21 sztuk broni, 4500 monet. Przy tym wskaźnik wykrywalności dla grupy przestępstw, w wyniku których głównym przedmiotem były dzieła sztuki, zabytki, numizmaty, zbiory filatelistyczne itp. wyniósł 29,7 %, natomiast w grupie kradzieży przedmiotów kultu religijnego – 32,1%.

Rok 1998 rozpoczął się fatalnie dla obiektów sakralnych, bowiem już w nocy z 2 na 3 stycznia z kościoła w Zamarskach (dawne woj. bielskie) skradziono dwa bardzo cenne, barokowe obrazy przedstawiające adorację Najświętszego Sakramentu przez dusze czyszczone. Szczęśliwie w październiku policji udało się odzyskać oba obrazy. Dziewięć figur skradziono w nocy z 5 na 6 stycznia z XV-wiecznego tryptyku w Rożnowie (woj. opolskie).

Podobną stratę poniósł z 19 na 20 stycznia kościół w Witoszynie Dolnym (w dawnym woj. zielonogórskim) – z XVI-wiecznego tryptyku skradziono tam 7 figur. Dwie gotyckie rzeźby świętych Piotra i Pawła skradziono w lipcu z kościoła w Wielowsi k. Gliwic. W sierpniu kościół w Linówcu (dawne woj. konińskie) utracił XIX-wieczny obraz przedstawiający Chrystusa Ukrzyżowanego, późnogotycką figurę Chrystusa Zmartwychwstałego, dwa rokokowe feretrony i późnobarokową rzeźbę św. Wawrzyńca. Niewątpliwie największa kradzież miała miejsce w krakowskim klasztorze oo. kamedułów, skąd skradziono kilkadziesiąt starodruków z XVI i XVII wieku. Policja zatrzymała sprawcę i odzyskała 36 starodruków i 5 inkunabułów. Najgłośniejsza kradzież starodruku miała miejsce 24 listopada 1998 r. w Bibliotece Polskiej Akademii Nauk w Krakowie, kiedy to łupem złodzieja padł wydany w 1543 r. egzemplarz dzieła Mikołaja Kopernika „O obrotach sfer niebieskich”. W grudniu z kościoła w Grzybnie skradziono antependium kurdybanowe z pierwszej połowy XVIII w. To oczywiście tylko niektóre przykłady kradzieży szczególnie cennych dóbr kultury w 1998 r. Na szczęście, w minionym roku policja odniosła znaczące sukcesy w odzyskiwaniu skradzionych dzieł sztuki. Zdecydowanie najcenniejszy obraz, który udało się odzyskać to „Madonna w ogrodzie mistycznym” namalowany w XV w., prawdopodobnie przez Jana Schillinga. Dzieło to skradzione w kwietniu 1992 r. z kościoła w Gościeszynie, przechowywane na terenie kraju, kilkakrotnie było oferowane do sprzedaży poza legalnym rynkiem dzieł sztuki. Niestety mimo obserwacji podejrzanych, obrazu nie odnaleziono. Dopiero w lipcu 1998 r., w wyniku świetnie zorganizowanej akcji, obraz odzyskano.

Dzięki współpracy polskiej i niemieckiej policji udało się odzyskać także pięć z szesnastu obrazów skradzionych w kwietniu 1994 r. ze składnicy muzealnej w Lubiążu. Nie jest to zakończenie akcji, gdyż policja trafiła na ślad następnym obrazów, również pochodzących z tej kradzieży.

summary

page 3 *Activity of the Government's Plenipotentiary Bureau for Poland's Cultural Heritage Abroadnd.*
Archive of the Main Administration of Libraries in German-occupied Poland (1939-1945) was found.

page 4 *„Poland's“ Habsburgs and Poland's art*
History of GA Karol Stefan of the Habsburg's dynasty who loved Polish people.

page 6 *Unfinished story*
Brief on robbery at the Museum of Art in Łódź after its renovation where thieves have stolen 14 extremely valuable paintings.

page 8 *From problems of the war losses of the Jewish cult art*
Robberies of Judaic art on Poland's territory by occupants – is there any way to regain them again?

page 10 *Catalogue of war losses (1939-1945) – Judaic*

page 14 *Mathias Bersohn Museum in Warsaw*
Some reminders on non existing already museum in Warsaw - its brief history.

page 16 *The Nożyk's Synagogue in Twarda 6 St. in Warsaw*
Brief on one still existing Synagogue in Twarda 6 in Warsaw.

page 19 *The last wooden once*
The last preserved wooden synagogues in Lithuania.

page 19 *2000 stolen pieces of art still exist in French museums*

page 20 *Interview with S. Cwajgenbaum*
Interview with S.C. - Secretary general of the Jewish European Congress on robberies of Jewish art by Germans during the WW II.

page 22 *Maurycy Trębacz - forgotten Jewish painter*
Brief on Trębacz that was one on the most popular painter on the turn of XIX century.

page 24 *Revindication of the goods of culture from former Soviet Union after WW II - 2*
Continuation on repatriation of Poland's goods of culture from Ukraine and Ukrainian from Poland.

Systemy telewizji dozorowej
Systemy nagłośnienia
Systemy kongresowo - konferencyjne
Systemy interkomowe

Obudowy kamer

Kamery stacjonarne i ruchome

System kontroli wizji SYSTEM 4
-multiplexer nowej generacji
-sterowanie kamerami ruchomymi
-pełnofunkcyjne klawiatury

Autoryzowany Dystrybutor
PHILIPS Communications & Security Systems

DYSKRET Sp. z o.o.
ul. Mazowiecka 131
30-023 Kraków
tel. 012 423 31 00
fax 012 423 44 61
e-mail: office@dyskret.com.pl

